

ادعیه و اعمال ماه های قمری

سؤال

دریالجمعه

سرشناسه: قمی، شیخ عباس، ۱۲۵۴ - ۱۳۱۹.

عنوان قراردادی: مفاتیح الجنان. فارسی - عربی. برگزیده

عنوان و نام پدیدآور: ادعیه و اعمال ماههای قمی: ادعیه و اعمال ماههای شوال، ذی القعدة و ذی الحجه به انضمام دعای پرفیض عرفه.

مشخصات نشر: مشهد، به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۲۲۴ ص.

فروست: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی): ۲۱۱۶.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۳۶۲۲-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتاب حاضر برگرفته از کتاب «مفاتیح الجنان» تألیف قمی است.

موضوع: اعمال الشهور

موضوع: دعاها

شناسه افزوده: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

شناسه افزوده: Behnashr (Astan Quds Razavi Publications)

رده بندی کنگره: BP۲۶۶

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷

شماره کتابشناسی ملی: ۷۳-۳۵۲۱

به نشر

انتشارات آستان قدس رضوی

ادعیه و اعمال ماههای قمری

ادعیه و اعمال ماههای مبارک شوال، ذی القعدة و ذی الحجه

۲۱۱۶

به انضمام دعای پرفیض عرفه

برگرفته از مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی

طراح جلد و گرید | رضا نبی زاده

صفحه آرا | سعید کربلانی

نوبت چاپ | اول ۱۴۰۰

شمارگان | ۵۰۰ نسخه

قطع | جیبی

چاپ | مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

شابک | ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۲۶۲۲-۳

حق چاپ محفوظ است.

به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

دفتر مرکزی | مشهد، بلوار سجاد، خیابان میلاد ص.پ. ۹۱۳۷۵/۴۹۶۹

تلفن و دورنگار | ۳۷۶۵۲۰۰۸

دفتر تهران | تلفن و دورنگار | ۸۸۹۶۰۴۶۶

سامانه پیامکی | ۳۰۰۰۳۲۰۹ شبکه های اجتماعی | ۰۹-۲۷۶۵۲۰۰۸

نشانی اینترنتی | www.behnashr.com پست الکترونیکی | publishing@behnashr.com

اینستاگرام | [behtarin_haye_nashr](https://www.instagram.com/behtarin_haye_nashr)

فصل اول: رسم حضور / ۹

- فضیلت ماه‌های شَوَّال، ذی‌القعدة و ذی‌الحجه / ۱۰
- روزشمار مهم‌ترین مناسبت‌های ماه شَوَّال / ۱۱
- روزشمار مهم‌ترین مناسبت‌های ماه ذی‌القعدة / ۱۲
- روزشمار مهم‌ترین مناسبت‌های ماه ذی‌الحجه / ۱۳

فصل دوم: آداب و اعمال مشترک ماه‌های شَوَّال، ذی‌القعدة و ذی‌الحجه / ۱۵

- آداب و اعمال مشترک ماه‌های شَوَّال، ذی‌القعدة و ذی‌الحجه / ۱۶

فصل سوم: آداب و اعمال مخصوص ماه شَوَّال / ۱۹

- اعمال شبِ اوّل ماه شَوَّال (شبِ عید سعید فطر) / ۲۰
- اعمال روزِ اوّل ماه شَوَّال (روزِ عید سعید فطر) / ۳۸
- اعمال روزِ بیست و پنجم ماه شَوَّال / ۶۷

فصل چهارم: آداب و اعمال مخصوص ماه ذی‌القعدة / ۶۹

- اعمال روزِ یکشنبه ماه ذی‌القعدة / ۷۰
- اعمال روزِ پنجشنبه، جمعه و شنبه ماه ذی‌القعدة / ۷۰
- مناسبت روزِ یازدهم ماه ذی‌القعدة / ۷۰
- اعمال روزِ پانزدهم ماه ذی‌القعدة / ۷۰
- اعمال روزِ بیست و سوم ماه ذی‌القعدة (و یژه‌نامه شهادت امام رضا علیه‌السلام) / ۷۱
- اعمال شبِ بیست و پنجم ماه ذی‌القعدة (شبِ دَحوالأرض) / ۷۴
- اعمال روزِ بیست و پنجم ماه ذی‌القعدة (روزِ دَحوالأرض) / ۷۵
- اعمال روزِ آخر ماه ذی‌القعدة (و یژه‌نامه شهادت امام محمد تقی علیه‌السلام) / ۷۹

... پیش گفتار ...

«سَوَالُ الْمُكْرَمِ یا سَوَالُ الْمُكْرَمَةِ» دهمین ماه از ماه‌های قمری در گاه‌شماری اسلامی به‌شمار می‌رود که در لغت برگرفته از مصدر «شول» یعنی «شترماده دُمَش را بالا برد»^۱ و به معنای «بلند و مرتفع شدن» است.^۲ از آنجا که هنگام نام‌گذاری ماه‌های عربی، این ماه در فصل سفر و شکار رفتن عرب‌ها قرار داشت، «سَوَال» نامیده شد.^۳ البته روایتی از پیامبر اکرم (ص) ناظر به آن است که نامیده شدن این ماه به «سَوَال» به جهت از بین رفتن گناهان مؤمنان در این ماه است.^۴

ماه سَوَال، بعد از ماه مبارک رمضان و پیش از ماه ذی‌القعدة قرار دارد و روز اول آن، عید سعید فطر است و از ماه‌های «حج تمتع» به‌شمار می‌رود. از مهمترین حوادث تاریخی این ماه می‌توان از:

شهادت امام صادق (ع) در سال ۶۸ قمری؛

غزوه اُحد و شهادت حضرت حمزه در سال ۳ هجری؛

و غزوه خندق و قتل عمرو بن عبدود دلاور عربی به دست امام علی بن ابی‌طالب (ع) در سال ۵ قمری، نام‌برد.

برخی این ماه را جزء ماه‌های حرام می‌دانند و برخی خیر. به هر صورت بنا بر مشهور و روایات متواتر، چهار ماه قمری ذی‌القعدة، ذی‌الحجه، محرم و رجب ماه‌های حرام هستند.

در باره تعداد روزهایی که در ماه سَوَال بعد از عید سعید فطر مستحب است روزه گرفته شود، برخی، شش روز،^۵ و برخی دیگر، استحباب آن را از روز چهارم سَوَال به مدت شش روز دانسته‌اند.^۶ بعضی نیز اصل استحباب آن را ثابت ندانسته‌اند.^۷ در این باره هر فردی می‌تواند به فتوای مرجع تقلید خود عمل نماید.

«ذی‌قعدة، ذی‌القعدة یا ذوالقعدة الحرام»، یازدهمین ماه از ماه‌های قمری از قعود و نشستن گرفته شده و یکی از ماه‌های حرام، که حتی جنگ با دشمنان اسلام در آن حرام می‌باشد، است. از آنجا که اعراب

۱. ازهری، محمد بن احمد؛ تهذیب اللغة، ج ۱۱، ص ۲۸۲.

۲. فراهیدی، خلیل بن احمد؛ کتاب‌العین، ج ۶، ص ۲۸۵.

۳. دهخدا، علی‌اکبر؛ لغت‌نامه دهخدا، ذیل واژه «سَوَال».

۴. ابن طائوس، علی بن موسی؛ اقبال‌الأعمال، ج ۱، ص ۳۰۵.

۵. کلینی، محمد بن یعقوب؛ الکافی، ج ۴، ص ۲۴۰.

۶. حلی، حسن بن یوسف؛ قواعد‌الأحكام، ج ۱، ص ۳۸۴.

۷. طباطبایی یزدی، محمد کاظم؛ العروة الوثقی، ج ۳، ص ۶۶۰.

۸. موسوی عاملی، محمد؛ مدارک‌الأحكام، ج ۶، ص ۲۸۱.

در این ماه از جنگ فرو می نشستند، آن را «ذی القعدة» نامیدند. این ماه ضمن اینکه جزء ماه های حج به شمار می آید، به اجابت دعا نیز معروف است. لذا ادعیه، نمازها و اذکار مستحبی دارد که در مفاتیح الجنان ذکر شده است. از مهمترین حوادث و وقایع این ماه می توان به:

ميلاد امام رضا علیه السلام در سال ۱۴۸ قمری؛

ذوالارض؛

و شهادت امام محمد تقی علیه السلام در سال ۲۲۰ قمری اشاره کرد.^۱

«ذوالحجة یا ذی حجة»، آخرین ماه در ترتیب تقویم هجری قمری و از ماه های حرام و ماه های حج است. چنانچه آیه «الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّغْلُومَاتٌ»^۲ به این ماه ها (شوال، ذی القعدة و ذی الحجة) اشاره دارد.

«ذی حجة» به معنای «صاحب حج» که احرام بستن برای حج تمتع تنها در این ماه جایز می باشد.

آیین حج از روز نهم شروع و معمولاً تا سیزدهم این ماه به طول می انجامد. برای دهه اول این ماه اعمالی ذکر شده است که از مهم ترین آن ها به جا آوردن نماز دهه اول میان نماز مغرب و عشا و نیز خواندن ادعیه و تهلیل های ویژه است.^۳ از مهم ترین مناسبت های این ماه می توان به:

دهه نخست این ماه معروف به «دهه اول ذی الحجة» که روزهای ویژه حج و زیارت خانه خداست؛

عید سعید قربان؛

عید سعید غدیر؛

و ماجرای مباحله و بسیاری از رویدادها و مناسبت های مهم دینی و مذهبی دیگر اشاره کرد.

۱. قمی، عباس، فیض العلام فی عمل الشهور و وقایع الأيام، باب ۳، ص ۷.

۲. الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّغْلُومَاتٌ: حج در ماه های معینی است؛ سوره مبارکه بقره (۲)، آیه ۱۹۷.

۳. دانشنامه جهان اسلام، مدخل ذی حجة، ج ۱۹، ص ۵۳.